

BODEŽ I NOŽ

OSNOVI TEHNIKE BORBE

(separat enciklopedije "Klasično mačevanje")

Aleksandar Stanković

Edicija „RAPIR“

**Knjiga XIV
Beograd, 2016
Centar FABULA NOSTRA**

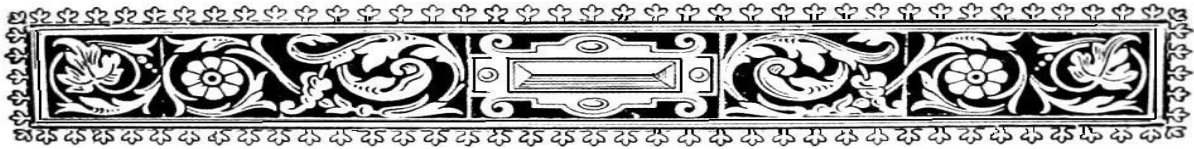

**Edicija „RAPIR“,
knjiga XIV
Specijalno izdanje
Škole mačevanja „SVETI ĐORĐE“**

www.macevanje.org

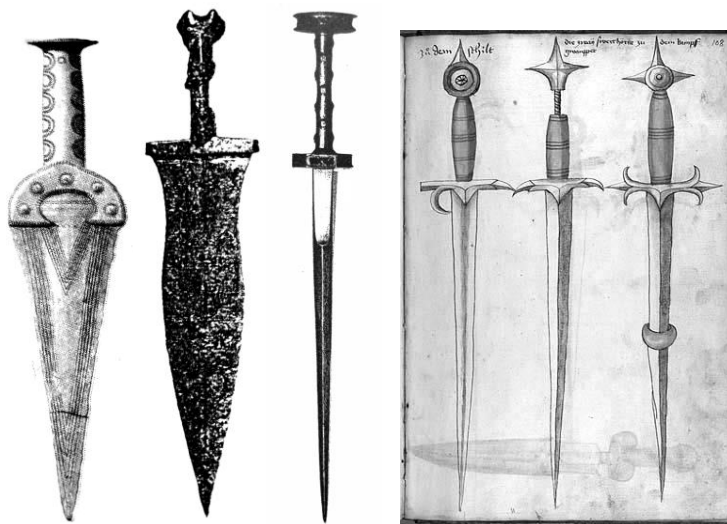
Beograd, 2016

Bodež

Bodež je nastao pretvaranjem noža - oružja za sečenje i bod u oružje namenjeno pretežno bodu. Bodež se u periodu bronzanog doba koristio veoma rasprostranjeno. Posle duže pauze nakon propasti antičkog sveta (Rimljani su ga poslednji nosili - "**pugio**") se ponovo rasprostranjeno javlja krajem 12. i početkom 13. veka. U tom smislu je bilo u 13. veku i prelaznih oblika od noža ka bodežu - "**cultellus**".

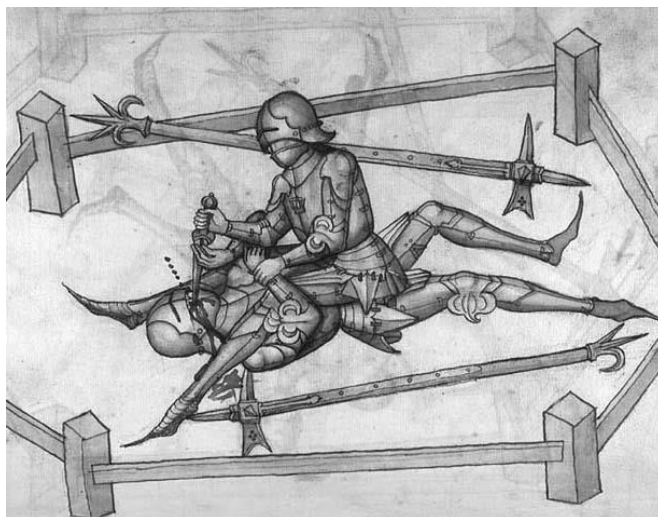
Bodeži: bronzani, rimski gvozdeni "**pugio**", srednjovekovni i novovekovni

Postoji puno vrsta bodeža ali svi imaju osobinu da im je sečivo **pravo i centralno simetrično** po osi na čijem se vrhu nalazi agresivni vrh. Neki bodeži nemaju na sečivu oštricu i izgledaju kao masivno šilo. Obično su dugački do 20 cm. Bodeži za razliku od noževa po pravilu **imaju mali rukobran** raznih oblika (izgledaju kao mali mačevi). Najpoznatiji bodeži su: **mizerikorder, balok, daga, pugio, stileto**. Evolucijom bodeža je nastao bajonet - bodež koji se postavlja na usta cevi puške. Bodež ima nekoliko namena:

1) Za probijanje oklopa protivnika. Kad se tokom srednjeg veka u upotrebu uvela verižnjača o tehnici sečenja u borbi nije bilo više ni pomena. U trenutku kada su protivnici tokom borbe ostali bez mačeva (ili jedan ostao bez mača) vadio se bodež. Takođe, često, tokom mačevanja su se protivnici našli u klinču i nijedan nije mogao iskoristiti svoj mač zbog dužine pa je dolazilo do kontaktne borbe (rvanja i gušanja) u kojoj je pobeđivao onaj ko je pre mogao trgnuti bodež iz svog pojasa i zadati bod. Bodovi bodežom u obliku šila (bili karakteristični za vreme verižnog oklopa) su se izvodili pošto običan nož nije mogao zbog velike širine sečiva proći kroz alkice verižnjače.

Bodež se držao vrhom na gore iznad palca ili vrhom na dole (pozicija u kojoj je palac bio na jabuci noža – kontrahvatom). Ovakvo držanje ograničava upotrebu na bod **odozgo na dole i odozdo na gore i horizontalan bod** koji je trebalo da probije oklop. Iz ovog razloga je u srednjevekovnoj borbi bodežom, kada je reč o overiženim protivnicima, bilo malo okretnosti a više snage. Prednost udarca odozgo na dole i ovakvog držanja bodeža je u tome što je takav udarac imao veću snagu od direktnog pravolinijskog uboda, a što je bilo od presudne važnosti u vreme kada je protivnik nosio verižnjaču ili grudni oklop. U periodu pločatog oklopa se prilikom boda ove vrste, kada je protivnik bio oboren, koristila dodatno i druga ruka koja je potiskivala jabuku bodeža na dole kako bi se lakše probio oklop. Kad je skinut oklop bodež se počeo držati i vrhom usmerenim napred.

2) Kao "bodež milosrđa". Protivnik mora biti prethodno oboren tako da leži na zemlji kako bi napadač mogao upotrebiti bodež da ga ubije ili prisili na predaju. Bodež „milosrđa“ je tada po **jednoj verziji** bodež kojim se nanosi ili oslobođenje od smrtnih muka oborenom vitez u ili oslobođenje od sramote (a po njegovim vlastitim molbama). Po **drugoj verziji** kad se bodež izvadio da bi bio proboden protivnik koji leži nemoćno on je od straha počeo moliti za milost. Ovim bodežom se, dakle, nije borilo već je služio za pretnju-predaju ili egzekuciju savladanog protivnika tako što mu se izvodio bod u glavu kroz proreze kacige ili u telo kroz spojeve oklopa.

Bod bodežom kroz otvor na kacigi, Hans Talhofer, 1460

3) Kao bodež za levu ruku (daga). Ovaj bodež je imao nešto duže sečivo (oko 25 cm) i nakrsnicu raznih tipova a služio je za pariranje protivnikovog napada mačem (rapirom). Dok se bodež u predhodnim slučajevima držao zavisno od situacije vrhom na gore ili dole u ovom slučaju on se drži uglavnom vrhom napred tj. tako da je sečivo bodeža postavljeno u produžetku ose podlaktice. Daga je, dakle, bila primarno defanzivno oružje koje je služilo za pariranje i izvođenje bodova u klinču (kontaktna distanca). Početkom 17. veka daga se više ne koristi samo kao sredstvo za pariranje **već stiče i funkciju napada** a često služi i za razoružanje protivnika (nakrsnicom). Krajem 16. veka pojavljuje se rasklopiva daga tj. glavno bodilo se otvara u tri kraka - slično trozuboj viljušci. (Vidi niže: Tehnika borbe daga-rapir).

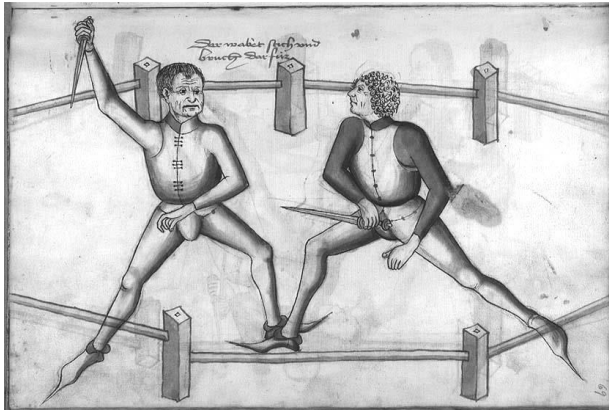
Daga - bodež za levu ruku

4) Za borbu protiv drugog bodeža. Često se dešavalo da protivnici stupe u borbu bodežima kad ostanu bez mačeva ili nemaju drugo oružje. Ovaj tip borbe je bio čest samo u vreme kad je većina građana nosila uz gradsko odelo i bodež za samoodbranu.

Tehnika borbe bodež-bodež

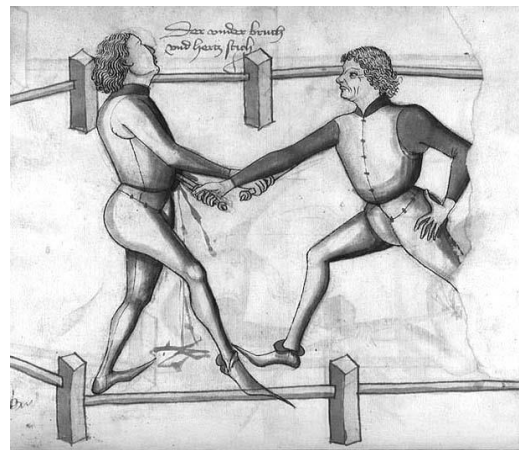
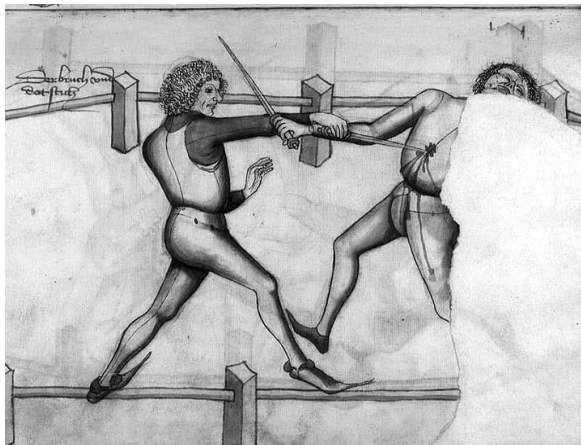
Napadi bodežom

U borbi bodežom napadi su uglavnom beskontaktni i to direktni i u najvećoj meri se zasnivaju na varki telom. Kretanja su nelinearna i koriste se sve vrste kretanja u napredi nazad, levo i desno, eskivaže, okreti i poluokreti... a pogoci se nanose najčešće iz varke tela ili prolaza, a u trenutku izmaha kolege za bod.

Direktni bod iz kontranapada - izvodi borac desno (Hans Talhofer, 1460) i bod iz eskivaže - izvodi borac levo (Paulus Hector Mair, 1542)

Druga tehnika je bod iz **eskivažnih napada** tj. tako da se bod nanosi uz istovremeno izmicanje i izbegavanje koleginog bodeža (preko, ispod ili sa strane njegove naoružane ruke) pri čemu se telom ili podlakticom blokira ruka kolege.

Eskivažni bodovi bodežom preko ruke i ispod ruke uz blokiranje podlakticom (Hans Talhofer, 1460)

Ukoliko se u borbi bodežom izvede kontaktni napad on je vezan sa hvatom drugom rukom koja fiksira naoružanu ruku kolege kako bi se mogao bezbedno završiti napad sopstvenim bodežom. U tom smislu se često pokušavaju sve varijante razoružanja a kada je reč o fiksiranjima koriste se čak i direktna hvatanja koleginog sečiva rukom što retko rezultuje posekotinom dlana ukoliko se sečivo zgrabi čvrsto i uvija na gore, dole, levo ili desno čime se sprečava da kolega bodež povuče ka sebi i tako ga iščupa.

Sl. 1 - Otvaranje protivnika fiksiranjem sa vođenjem (Maroco, 1550); Sl. 2 - Borac desno hvata rukom sečivo bodeža borca levo i istovremeno svojim bodežom napada njegovu podlakticu u kojoj drži bodež (Paulus Hector Mair, 1542)

Bodovi se obeležavaju po nomenklaturi za rapir a u upotrebi su pravolinijski, polukružni i povratni. Ukoliko se bodež drži vrhom na gore ili na dole gotovo se po pravilu izvode rameni bodovi.

U periodu antike, kada su zaštitna odela izrađivana od metalom pancirane kože, taktika borbe je bila da se bodovi plasiraju u glavu, vrat, naoružanu ruku i noge.

I tokom srednjeg veka dominira verižna zaštita tako da je veoma efikasna tehnika, plasiranje bodova u zonu butine ili kuka isturene noge, kao i bodovi u prepone i lice.

Kod borbe bodežom se u napadima mogu primenjivati i tvrde tehnike tj. upotreba nogu, hvatanja nogu, bacanja, razoružanja...i sve ove tehnike su veoma maštovite i neočekivane pa zbog toga i jako efikasne.

Sl. 1 - Kontranapad sa distance hvatanjem noge napadača; Sl. 2. - Kontranapad sa skraćanjem distance hvatanjem noge napadača (Paulus Hector Mair, 1542)

Može se u mnogim borbama videti kako borci prebacuju bodež iz jedne ruke u drugu. Tehnika prebacivanja ima pun značaj za okolnost u kojoj je kolega izveo hvat nad naoružanom rukom i preči razoružavanjem. S obzirom da su tokom ove akcije obično obe ruke kolege zauzete, čime je on u potpunosti

otvoren, prebacivanje bodeža iz uhvaćene u slobodnu ruku kojom se u sledećem trenutku nanosi bod, gotovo uvek je efikasno i u potpunosti zbunjuje protivnika.

Osim prebacivanja borci su tokom borbe često menjali i položaj vrha bodeža prebacujući sečivo u šaci sa usmerenja gore na usmerenje na dole. Ova radnja se izvodi sa ciljem iznenađenja kolege vezano za neočekivanu promenu pravca napada. Ova tehnika jednoručnog okretanja bodeža (i noža) u šaci je izložena niže u glavi borba: daga-rapir.

Odbrane od bodeža

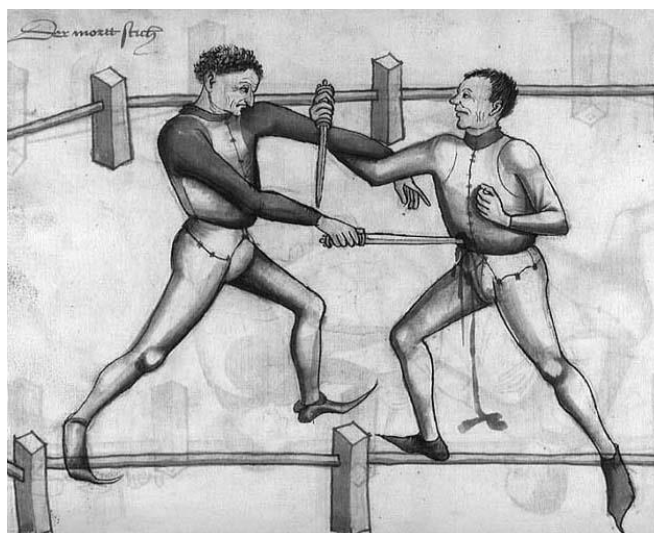
Odbrane od bodeža **telom**

Postoji mnoštvo, navešću dve osnovne koje imaju puno podvarijanti, a za bodeže koji poseduju i oštricu. (što je najčešće bio slučaj)

Prva tehnika. Na napadačev bod se izvodi: 1. Izmicanje uz istovremeno sečenje ili bod njegove naoružane ruke (nakon čega - ili istovremeno, se ova sklanja nenaoružanom rukom) i finalizira bod naoružanom. 2. Polukorak nazad i blok sa nenaoružanom rukom naoružane protivnikove ruke uz njeno istovremeno sečenje ili bod. Nakon toga se obično izvodi: preuzimanje bodežom podlaktice naoružane ruke napadača i iskorak posle kojeg (iz skraćene distance) se izvodi bod.

Druga tehnika je da se napadačev bod iz kontranapada - skraćanjem distance iskorakom, blokira na podlakticu nenaoružanom rukom nakon čega (ili istovremeno) druga ruka nanosi bod-sečenje po njegovoj podlaktici ili bod na telo; ili uz iskorak se blokira bodežom podlaktica napadačeve naoružane ruke nakon čega druga ruka preuzima naoružanu ruku napadača i otvara prostor za bezbedan uzvrat bodežom na ruku ili na telo napadača.

U odbranama, pre nego je kolegin pokret boda krenuo ili je promašio, mogu se koristiti i udarci nogom Pošto je reč o kontaktnoj borbi ona se veoma često završava rvačkim i bacačkim zahvatima, a zbog čega je u mačevalačkim priručnicima još od 15. veka posebna pažnja pridavana rvačkim i bacačkim zahvatima.

Sl. 1 - Odbrana od boda 1 hvatom i pokušaj boda 8 koji je zaustavljen koleginim hvatom (Lebkomer, 1530, gravira Albrehta Direra); Sl. 2 - Borac sa leve strane blokira napad

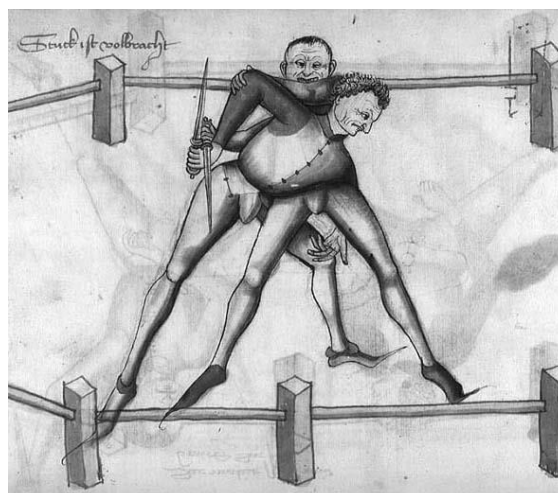

podlakticom da bi uz polugu nadlakticom fiksirao napadačev bodež i istovremeno izveo bod svojim bodežom (Hans Talhofer, 1460)

Kod svih tipova odbrane gde branjenik izvodi blok hvatanjem napadačeve ruke sa bodežom najčešće i drugi borac pokušava istovremeno da učini isto. Tada se borba najčešće završava rvačkim zahvatima u kojima se čak dešava da učesnici namerno ispuste svoj bodež kako bi zahvat bio što efikasniji.

Sl. 1 - Fiksiranje podlaktice i bod 5 nasuprot bodu 1, Majer, 1570; Sl. 2 - Obostrani hvat podlaktica naoružanih ruka (Paulus Hector Mair, 1542)

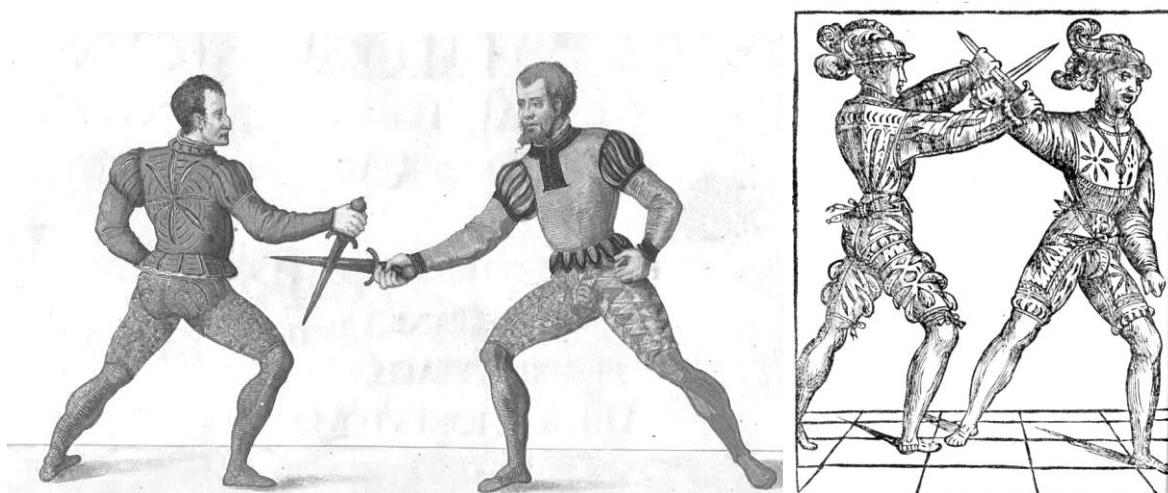
Hvatovi nakon odbrane blokovima rukom (Paulus Hector Mair, 1542) i (Hans Talhofer, 1460)

Odbrane od bodeža **bodežom**

Kontaktne odbrane bodežom od bodeža izvode se **samo** ako je dužina sečiva veća od 25 cm. pošto je odbrana sa kraćim sečivom neefikasna i nesigurna. Druga ključna pretpostavka za ovaj tip odbrane je da bodež ima neki od tipova nakrsnice kako ne bi došlo do povređivanja šake. U akcijama u kojima se izvodi pariranje bodežom potrebno je pariranje izvoditi sredinom sečiva i to isključivo protiv **bodova**.

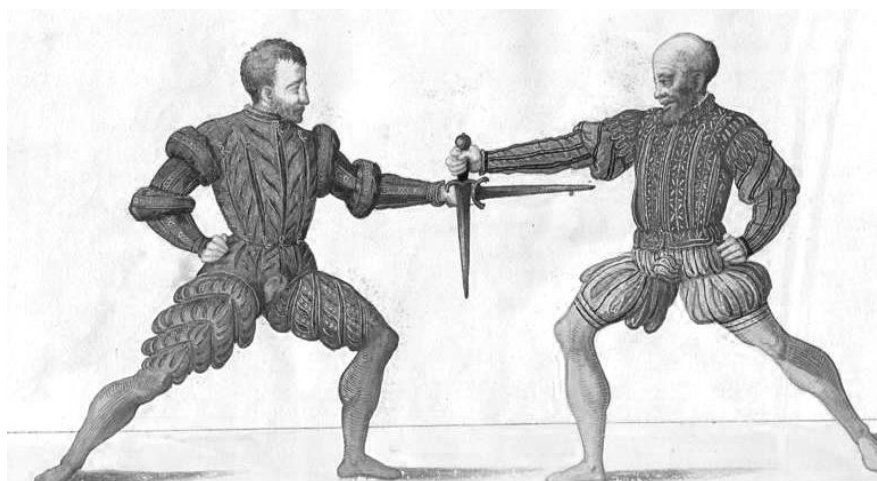
Kontaktne odbrane od napada bodežom se izvode isključivo protiv **bodova pravo**. Tada se koriste rapirne odbrane i to isključivo nespecijalizovane linearne.

Sečivo se prilikom izvođenja ovih odbrana može držati vrhom pravo, vrhom gore i vrhom na dole. Najveći broj mogućnosti u odbranama bodežom ima onaj borac koji drži bodež vrhom pravo i na gore. Obrane od bodova sa strane ili odozgo ili odozdo se ne izvode bodežom već isključivo pokretom tela.

Sl. 1 - Blok boda bodežom (Paulus Hector Mair, 1542); Sl. 2 - Blok bodeža duplim hvatom (Maroco, 1550)

U odbrane bodežom spadaju i bodovi ili sečenja (ukoliko bodež ima oštricu) u napadačevu šaku nakon izvedenog izmicanja. Ova akcija se takođe izvodi i ukoliko je napadačev napad bodom "kratak" tj. ne može da dohvati telo napadnutog a nije usmeren na njegovu ruku sa bodežom.

Blok boda bodežom sečenjem šake napadača (Paulus Hector Mair, 1542)

Nož

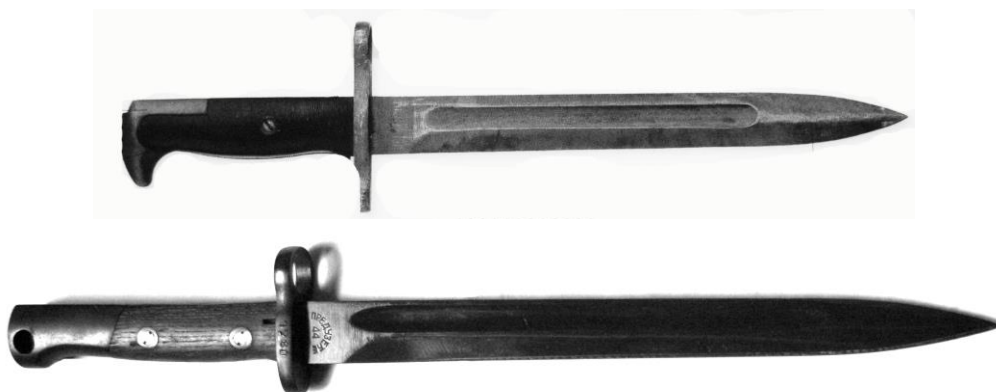

Paulus Hector Mair, 1542

Pošto je bodež samo jedna posebna vrsta noža (nož specijalizovano namenjen za bod) tehnika borbe nožem se jednim delom prepliće sa tehnikom borbe bodežom.

Za razliku od bodeža koji ima osno simetričnu oštricu nož je najčešće složene osne simetrije sa oštricom najrazličitijih oblika. Dok je nož pripadao svim klasama bodež je pripadao vitezovima, vojnicima i aristokratiji. Borbe bodežima među viteštvom i vojskom gotovo da se i nisu upražnjavale dok su borbe noževima bile svojstvene pučkim slojevima društva u svim vremenima.

Borba nožem se kao nastavna jedinica posebno vežba bez izuzetka u svim vojskama sveta zato što je nož u raznim formama bajoneta još od 18. veka nezaobilazni deo opreme svakog vojnika i on ga mora znati koristiti kako na pušci tako i slobodno.

Bajonet, vojnički nož koji se koristi u borbi postavljen na pušku ali i slobodno

Pošto nož ima kratko sečivo ne može se koristiti za mačevanje pa tehničke radnje koje se u borbi mogu sa njim izvoditi su veoma siromašne - on se koristi

dominantno OFANZIVNO. Ovo, međutim, umesto da borbu olakšava u velikoj meri je otežava čak do te mere da se može reći da po težini i rizicima borba noževima nema premca pošto sudar dva oružja koja se koriste ofanzivno uvek je obostrano najrizičniji. Akcije su veoma brze pošto je nož lagan i pokretljiv a ubitačan pri čemu je njegovo sečivo zbog malih dimenzija teško uočljivo.

Od borbe noževima postoji samo jedan tip borbe koji je rizičniji a to je borba dva borca naoružana sa po dva noža. Ovo je veoma opasan i težak tip borbe. On se gotovo po pravilu završava sa obostranim pogocima zbog čega je nakon perioda gladijatorskih borbi gotovo nestao. Kod ovog tipa borbe je pokretljivost sečiva izuzetno velika zbog čega je kontrola dešavanja jako slaba za oba učesnika. Takve borbe su imale veoma malo taktičkog i veštine u sebi tj. najviše su se oslanjale na instinkt, refleks i pre svega na sreću i slučaj.

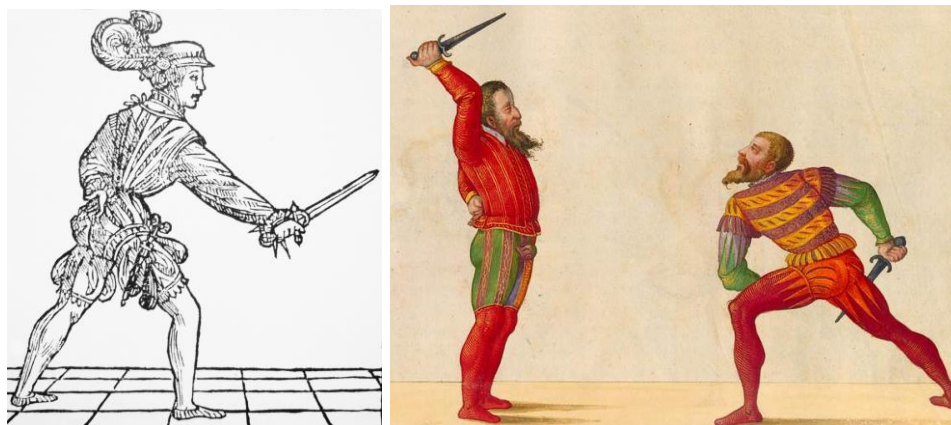
Borbe bodežima i noževima su u periodu 16-17. veka bile toliko rasprostranjene da su se kao veština izučavale i vežbale u školama mačevanja širom Evrope. U tu svrhu su korišteni drveni noževi sa zaštitnim kopicama na vrhu ili noževi od presovane debele kože.

Borbenio stav

Borbeni stav je levo-desni tj. promenljiv a kretanje se izvodi u svim pravcima. Leva ruka uzima aktivno učešće u borbi i pomaže desnoj (putem hvatanja ruke protivnika s ciljem zaštite ili obezoružavanja), preuzima nož iz desne ruke u momentu kada je to pogodno ili neophodno.

Nož se u desnoj šaci može držati na četiri načina:

1. Vrhom usmeren na dole
2. Vrhom usmeren na gore.
3. Vrhom usmeren u napred.
4. Vrhom postavljenim uz podlakticu, drškom usmerenom prema kolegi a vrhom usmerenim prema laktu kao da se "skriva".

Držanje noža vrhom pravo, vrhom na dole i vrhom na gore, Maroco 1550, Mair, 1542

Svaki od navedenih načina je karakterističan za određene taktičke zahteve borbe, vreme (u srednjem veku se npr. nož više držao vrhom na dole dok u 18. i 19. veku vrhom napred), okolnosti i tradiciju.

Ukoliko se nož drži na **prvi način** to ograničava pokretljivost na snažan bod odozgo, neprecizne bodove sa desna na levo i sa leva na desno i nespretni bod sa leva dole na desno gore. Ovome treba pridodati i još nespretnija sečenja

sa desno na levo. No, kod ovog načina držanja protivniku je lako da rukom uhvati sečivo noža i da ga fiksira i otme. Takođe, protivniku je značajno olakšano da izvede neki od udaraca ili hvatanje podlaktice naoružane ruke odozgo. Kod ovog načina držanja u borbi može lako doći do samopovređivanja.

Ukoliko se nož drži na **drugi način**, vrhom usmerenim na gore, to ograničava pokretljivost na snažan bod odozdo, nezgrapne i neprecizne bodove sa strane i odozgo (sa desne strane) i nespretna i kratka sečenja sa svih strana. No, kod ovog načina držanja protivniku je lako da rukom uhvati sečivo noža i da ga fiksira ili otme ali mu je otežano da uhvati šaku ili podlaktici naoružane ruke odozgo i izvede fiksiranje. Međutim, značajno mu je olakšano da uhvati ili izvede neki od udaraca nogom po podlaktici naoružane ruke odozdo.

Ukoliko se nož drži na **treći način** najlakše se izvode bodovi pravo dok bodovi sa svih drugih strana iako najduži i najprecizniji ipak nemaju puno snage. Sečenja uz ovakvo držanje noža su najduža, najpreciznija i najefikasnija. Pošto je ovo najofanzivniji način držanja noža protivniku je nemoguće s čela da uhvati njegovo sečivo ali, ukoliko je napad promašio, rizici su najveći da protivnik sa strane uhvati sečivo noža ili podlakticu naoružane ruke.

Ukoliko se nož drži na **četrty način** nemoguće ga je uhvatiti za sečivo ali se lako može uhvatiti ruka ili naneti udarac nogom po šaci. Pokretljivost noža za sečenje ili bod po pravcima je ista kao i kod držanja na prvi način ali po efikasnosti ona je mnogo manja. Ovo je ujedno i najlošiji način držanja noža jer je najrizičniji za samopovređivanje.

U borbi noževima se često koristi vrtenje noža u ruci čime se izvodi prelaz iz jednog načina držanja u drugi način držanja. Onaj ko koristi ovu tehniku se izvežbao u tome da držeći nož u ruci po želji može menjati položaj sečiva iz gornjeg u donji i pravo. Ovom mobilnom tehnikom se protivnik neprestano zbunjuje vezano za pravac iz kojeg će se izvesti napad.

U borbi noževima koristi se tehnika nelinearnog kretanja tj. u svim pravcima i na sve načine pri čemu se bodovi i sečenja više izvode iz prolaza nego iz susreta.

Napadi nožem

Napadi sečenjem

Sečenja u borbi nožem su plitka pa za posledicu najčešće imaju ranjavanje (lakše ili teže) ili onesposobljavanje protivnika za dalju borbu. Sečenje nožem u borbi retko može naneti smrtonosne posledice i to samo kada su posekotine po vratu ili velikim krvnim sudovima na rukama ili nogama. Sečenja se uglavnom

plasiraju u zonu šake, podlaktice i nadlaktice ili po glavi ukoliko se protivnik previše naginje napred.

Dok se kod mača sečenje izvodi uvek zamahom iz izmaha kod noža to nije slučaj. Nožem se sečenje izvodi i samim izmahom pošto se ovim oružjem sečenje nanosi (zbog lakoće sečiva) snagom ruke a ne inercijom sečiva. Sečenje nožem se izvodi pokretima:

- 1) Iz ramena - rameni zglob
- 2) Iz podlaktice - lakatni zglob
- 3) Iz šake - zglob šake

Sečenje iz ramena je najjače i sa najvećim radijusom, sečenje iz lakta je slabije i sa manjim radijusom a sečenje iz šake je najslabije i sa najmanjim radijusom. Sečenje iz ramena je najefikasnije (ali i najnepreciznije i najrizičnije), sečenje iz podlaktice je slabije (ali preciznije), a sečenje pokretom šake je najpreciznije (ali najmanje efikasno). Zato se najviše koriste sečenja iz lakta. Najbolje sečenje podrazumeva uvek pokret koji sukcesivno povezuje dve vrste pokreta. Sečenje iz ramena ili samo iz podlaktice ili šake uvek je sa više mana od sečenja koje se izvodi sa početkom iz ramena a završnicom iz podlaktice ili sa početkom iz podlaktice a završetkom iz šake.

Nožem se mogu izvoditi sva sečenja 1,2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10 i 11 ali sa različitom efikasnošću u zavisnosti od načina držanja noža. Za napad sečenjem nožem je karakteristična i upotreba **povratnih** sečenja tj. iz zamaha 3 sledi povratno 9 i obratno, iz zamaha 4 sledi povratno 10 i obratno, iz zamaha 8 povratno 2 i obratno itd.

Napadi bodom

Identični su kao i kod borbe bodežom. Bodovi u borbi nožem najčešće nanose teške ili smrtonosne povrede. Težina ovih povreda raste što je sečivo noža šire. Nožem se bode pravo, odozgo na dole, u desni bok, u levi bok, odozdo na gore. Bodovi se izvode ili kao jednostruki ili kao povratni. Bod pravo je uvek jednostruk dok bodovi sa strane se mogu izvoditi kao povratni 9-3 ili 3-9, 5-11 ili 11-5 itd., a sve u zavisnosti od toga da li se nož drži vrhom na gore ili na dole.

Bod odozdo na gore i odozgo na dole kada se nož drži vrhom usmerenim na dole, Majer 1570

Bod se izvodi pokretima suprotnim u redosledu od onih kojim se izmahuje za sečenje. Tako, prilagođavanje vrha položaju cilja počinje pokretom iz šake, zatim ovo preuzima kretanje podlaktice i na kraju nadlaktica. Bod se nanosi na dva načina:

1. Kretanjem tela sa opruženom rukom - izmah za bod počinje sa opruženom rukom i sa koracima smanjenja distance.
2. Opružanjem ruke bez pokreta nogu i tela.

Prvi način bodenja se koristi kad je protivnik udaljen a drugi način bodenja kad je protivnik u bliskoj ili kontaktnoj distanci. Prvi način bodenja je zgodan za izvođenje varki, drugi način bodenja je zgodan za nanošenje više sukcesivnih bodova iz jedne akcije. Prvi način bodenja je zgodan za nanošenje boda iz prolaza i za nanošenje sečenja posle boda. Drugi način bodenja je zgodan za nanošenje boda nakon sečenja. Prvi način bodenja ima manu da napadača izlaže opasnosti od hvatanja ruke, kod drugog načina bodenja znatno je teže uhvatiti ruku napadača ali je bod znatno neprecizniji. Kod prvog načina bodenja bodovi su češće plitki ili srednje dubine, kod drugog načina bodenja bodovi su uvek duboki.

Napadi bodno-sekući.

Tipična tehnika za borbu nožem je kombinovana bodno-sekuća. Naime, zato što se u borbi nožem puno izmahuje kako bi se nanelo sečenje obično se u povratnom pokretu izvodi bod, ili obrnuto. U tom smislu se često izvede napad bodom na naoružanu šaku protivnika da bi se odmah posle boda akcija nastavila sečenjem po vratu; ili obrnuto - napad se otpočne sečenjem naoružane šake protivnika da bi se zatim odmah nastavio bodom u telo.

Druga forma bodno-sekućih napada se koristi kod varki. Tada se počinje napad ili bodom a završava sečenjem ili se počinje sečenjem a završava bodom.

Napadi prebacivanjem

Mnogi borci tokom borbe izvode prebacivanje noža iz jedne ruke u drugu. Tada se nož drži uvek vrhom napred. Ova tehnika otvara mogućnost da se protivnik napadne iznenadno sa neočekivane strane a i značajno otežava protivniku da uhvati ruku sa nožem. Napad prebacivanjem se izvodi najčešće iz varke telom čime ne samo da se protivnik otvara na suprotnoj strani već se i istovremeno na tu otvorenu stranu dovodi nož kojim se finalizuje napad.

Napadi bacanjem noža

Nož nije samo kontaktno oružje koje se koristi uz čvrsto držanje u šaci već i distanciono oružje. On se može veoma efikasno upotrebiti kao oružje za bacanje i to u zoni do 5 metara.

Često protivnik drži distancu van kontaktnog dohvata sečiva, poseduje neko hladno oružje koje nas sprečava da mu se priđe i nanesimo pogodak ili mu iz bilo kog drugog razloga nije moguće ili mu se ne sme prići. U svim ovim

slučajevima se nož koristi tako što se baca na protivnika. Ukoliko je ovo bacanje izvedeno dobro pogodak bodom je gotovo uvek efikasan kao i onaj izveden uobičajenim kontaktnim načinom. No, kod ove tehnike postoji ogroman rizik da bacanje promaši i tada borac ostaje bez oružja.

Neka pravila za napad nožem

Pravilo najkraćeg puta. Do protivnikovog tela se uvek bira najkraći put tj. u napad se primarno ide bodom a tek sekundarno sečenjem. Zamasi nožem sa strane, odozgo ili odozdo (a oni su najčešći) su rizičniji od pravolinijskih iz više razloga. Naime, onaj ko napada sečenjem napada po luku pa uvek rizikuje da će biti pre i preciznije uboden, ukoliko protivnik uzvratí pravolinijskim bodom.

Pravilo najbliže tačke. U napadu uvek težimo da pogodimo najistureniju tačku protivnika, a ne najvitalniju. Borci često zauzimaju razne stavove. Mnogi imaju isturenu glavu ili noge, najčešće ruku. Pogodak protivnika u ruku u kojoj drži nož zapravo predstavlja dobar a najmanje rizičan pogodak. Ukoliko težimo da protivnika u prvom napadu pogodimo u neku vitalnu tačku na telu, umesto neku od najbližih, time smo i sami više izloženi riziku da budemo ubodeni jer duboko ulazimo u njegovu zonu odbrane. Dakle, uvek je bolje protivnika ranjavanjem onesposobiti za dalju borbu pogotkom u neku isturenu tačku.

Bod i sečenje po naoružanoj ruci, Albrecht Direr, 1512 i Mair, 1542

Pravilo najmanjeg rizika. Iskusni borci u borbi nožem oduvek su se pridržavali pravila da svaka borba nožem je rizična i stoga je treba uvek izbegavati na svaki način, ali da kad je neizbežno stupiti u nju to treba činiti na što manje rizičan način. U tom smislu napad sečenjem ili bodom se izvodi samo kada je:

a) Naše telo na suprotnoj strani od položaja noža protivnika (izveli smo eskivažu ili je napadač promašio u svom napadu).

b) Naše telo je ili ruka sa nožem u akciji zagradilo naoružanu ruku kolege sa nožem (napadač ima pruženu ruku na kratkoj ili kontaktnoj distanci).

v) Ruka kolege sa nožem uhvaćena (fiksirana) slobodnom rukom. Ovo je najbezbedniji način. U prošlosti su korištena dva načina fiksiranja. Kod **prvog načina** napadnuti ili napadač je hvatao nenaoružanom rukom naoružanu ruku protivnika za šaku ili podlakticu nanoseći bod-sečenje ili po njoj ili po njegovom telu.

Prvi način: napad iz fiksiranja ruke, Lihtenauer, 1530, Albreht Direr, 1512

Kod **drugog načina** napadnuti ili napadač je hvatao nenaoružanom rukom sečivo noža protivnika podlakticu nanoseći bod-sečenje ili po njoj ili po njegovom telu. Kod drugog načina borac koji je uhvatio sečivo protivnikovog noža mora ga hitno vrhom usmeriti u protivnika. Na ovaj način ga sprečava da iščupa nož iz ruke a sebi omogućava ne samo bezbedan nastavak akcije svojim nožem već i razoružanje protivnika.

Drugi način: napad iz fiksiranja sečiva, Albreht Direr, 1512

Odbrane od noža

Postoji više tehnika za odbranu u borbi nožem. Sve se po pravilu koriste kombinovano pri čemu one poslednje na spiskuje procentualno učestvuju najmanje. Dakle, u borbi nožem najčešće odbrane su odbrane eskiviranjem a najređe su odbrane nožem.

- a) Odbrane telom - eskiviranja.
- b) Odbrane rukama (nenaoružanom i naoružanom)
- v) Odbrane nogama
- g) Odbrane prebacivanjem
- d) Odbrane nožem

Odbrane telom

Cilj odbrana telom je da se telo makne sa linije napada sečenja ili boda noža napadača. Nakon toga je veoma lako preuzeti napad i savladati protivnika

pošto se isti nalazi u nezaštićenom položaju. Odbrane telom moraju imati veću amplitudu ukoliko se izvodi sklanjanje od sečenja a manju amplitudu ukoliko se izvodi sklanjanje od boda. Odbrane telom kod sklanjanja od sečenja su, dakle, sporije nego odbrane koje se sklanjanjem izvode protiv boda.

Odbrane telom se mogu izvoditi samostalno ali i kao sastavni deo bloka, udarca, hvata...

Postoje dva tipa odbrana telom:

1) **U mestu (statički)** tj. oni kod kojih se telo pomera u prostoru tako da stopala ostaju na mestu ili uz zanemarljiva pomeranja - bez promene u distanci. U ove spadaju razne vrste izmicanja tela naginjanjem napred, nazad, levo ili desno. Izmicanje nagibom unazad: samo opružanjem prednje noge i prenošenjem težine na jednu ili obe noge, te nagibom tela nazad, u stranu, na dole izlazi se van dometa boda.

2) **U pokretu (dinamički)** tj. oni kod kojih se telo kreće u prostoru tako da se jedno ili oba stopala kreću slobodno po tlu - sa promenom distance. U ove odbrane spadaju eskivaže u levo i desno, u nazad i u napred: ispadima, iskoracima, poluokretima, okretima i skokovima (vidi: Eskivaže u nelinearnom mačevanju).

Zaštita od boda eskivažom poluokretom u levo sa hvatanjem podlaktice naoružane ruke napadača, Lihtenauer, 1530

Za eskivaže u pokretu je rečeno od strane raznih majstora borlačkih veština: „Kao što reka kada naiđe na prepreku nastoji da je mimoide, da se skloni, tako i borac nastoji da se skloni od napadača pomakom u stranu, kako bi njegov udarac ili on sam prošao pored njega, ne uspevajući u napadu...”

Cilj sa kojim se izvode sva ova kretanja nije samo ukloniti telo sa osnovne linije napada protivnika već i presresti ga dok nije razvio svoj napad do kraja, ili održati distancu tako da njegov napad, iako je na liniji pogotka, ostane prekratak.

Eskivaže, ma koliko da se efikasno izvode, se neutrališu najbolje taktičkim radnjama u napadu. Jedna od ovih je **napad sa drugom intencijom**. On se najčešće izvodi uz pomoć nekoliko koraka ili kratkih skokova. Naime, prvi skok (standardni skok napred) napadača sa nožem primorava napadnutog da on odmah i bez oklevanja uradi eskivažu pošto ne zna da li je taj skok varka ili ima pravu završnicu. U tom smislu napadnuti je prinuđen da potpuno otkrije svoje odbrambene šemu. Za to vreme napadač sa nožem završivši svoju lažnu akciju odmah produžava napad sa promenom pravca linije napada na stranu u koju se napadnuti pomerio. Napadnuti mora da je veoma vešt da u ovom trenutku izvede drugu eskivažu.

U akcijama druge intence se može koristiti i polukorak napred, poluiskorak prednjom nogom napred, taktički skok napred (skok na prednju nogu koja odmah nakon kontakta sa tlo baca telo na zadnju nogu) itd. Karakteristično za sve akcije sa drugom intencijom je da one u svakom trenutku mogu biti završne akcije, ali i produžene tj. kontinuirano se nastaviti na neki drugi način. Akcije sa drugom intencijom su veoma bitne pošto pomoću njih borac nožem može jako uspešno izvesti ispitivanje reakcija protivnika.

Odbrane rukama

Odbrane rukama se najčešće izvode sa nenaoružanom rukom ali se mogu izvoditi i naoružanom rukom (na podlakticu ruke napadača). Kod odbrana rukama postoji nekoliko tipova radnji:

a) **Blokovi**. Izvode se na podlakticu naoružane ruke napadača i imaju za cilj da zaustave ili skrenu pravac napada noža napadača što dalje od tela napadnutog. Izvode se linearnim, polukružnim ili kružnim pokretima ruku. Svi blokovi treba da sklanjaju napadačevu podlakticu na spolja (gore, dole, na levo ili desno) braneći tri osnovne zone: glavu, grudi i stomak. Po završnici se blokovi dele na udarajuće i hvatajuće. Blokovi se izvode najčešće iz presretanja (skraćenje distance) tj. u trenutku početka napada napadača ili iz pokreta koji je održao distancu pre trenutka napada. Blokovi se obično izvode u spregu sa istovremenim sečenjem napadačeve ruke.

Blokovi rukama se mogu sažeti u dve tehnike. Prva tehnika. Na napadačev bod se izvodi: 1. Izmicanje uz istovremeno sečenje ili bod njegove naoružane ruke (nakon čega se ova sklanja nenaoružanom rukom) i finalizira bod naoružanom. 2. Polukorak nazad i blok sa nenaoružanom rukom naoružane protivnikove ruke uz njeno istovremeno sečenje ili bod. Nakon toga se obično izvodi: preuzimanje bodežom podlaktice naoružane ruke napadača i iskorak posle kojeg (iz skraćene distance) se izvodi bod. **Druga tehnika** je da se napadačev bod iz kontranapada - skraćanjem distance iskorakom, blokira na podlakticu nenaoružanom rukom nakon čega (ili istovremeno) druga ruka nanosi bod-sečenje po njegovoj podlaktici ili bod na telo; ili uz iskorak se blokira bodežom podlaktica napadačeve naoružane ruke nakon čega druga ruka preuzima naoružanu ruku napadača i otvara prostor za bezbedan uzvrat bodežom na ruku ili na telo napadača.

b) **Hvatovi**. Imaju za cilj prvenstveno da uhvate ruku naoružanu nožem i tako uhvaćenu uklone sa linije napada. Suština hvatova je u veštini hvatanja šakom naoružane ruke (zgloba, podlaktice ili čak sečiva noža) napadača pre nego što njegov nož stigne do cilja. Nakon izvedenog hvata radi se nekoliko tipova završnica:

- Fiksiranje (zadržavanje) kako bi se upotrebio sopstveni nož
- Bacanje

Hvatovi se izvode najčešće nakon eskivaže - kada je napadačev napad promašio, ili u pripremu napada (izmah) nožem napadača - kao kontranapad.

Neki od hvatova, Albrecht Direr, 1512, Mair, 1542

v) **Razoružanja**

U borbi noževima se često, kao što je već rečeno ranije, koriste i hvatanja sečiva noža nenaoružanom rukom. Naime, ako se sečivo noža jako stegne šakom i **odmah počne vrhom da usmerava u napadača** on će najčešće biti zbunjen i razoružan. Za to vreme se drugom rukom izvodi napad nožem. Ovu akciju je veoma lako izvesti (pa se može i očekivati od protivnika) ukoliko se na nenaoružanoj ruci nalazi rukavica ili obmotan šal, marama ili neki drugi deo odeće.

Ukoliko protivnik pokazuje tendenciju hvatanja sečiva dobro je nož držati tako da oštrica bude okrenuta na gore. Naime, gotovo svi hvatovi se izvode odozgo a tada se anatomske najosetljiviji delovi šake nalaze uvek usmereni ka gornjem bridu noža. Najbolja, međutim, zaštita od hvatanja sečiva noža nije da se na pokušaj hvatanja reaguje sklanjanjem ruke u nazad (a posebno ne u stranu) već postavljanje svoga vrha tako da ruka koja ga hoće uhvatiti ide pravo na njega.

No, postavlja se opravdano pitanje šta činiti ukoliko protivnik, ipak, uhvati naše sečivo rukom?

Ako protivnik uhvati naš nož greška je pokušavati prvo osloboditi ga od njegovog hvata. Logika koja se u ovoj situaciji primenjuje je - „uzrok davi a ne posledica“. Ispravna varijanta je, dakle, da se kratkotrajno zaboravi na uhvaćeni nož a pažnja prebaci na napadača. Kao prvo nož nikako ne treba ispustiti pošto njegovim puštanjem ostajemo razoružani. Ne treba ga ispuštati i zato što se time drži vezanom i zauzetom druga ruka protivnika. Ukoliko protivnik kreće u zamah svojim nožem držeći naš, a što je tada najčešći slučaj, umesno je plasirati mu brzi udarac rukom ili nogom u lice ili telo. Nakon ovog udarca protivnik koji je uhvatio naš nož isti najčešće sam pušta. Ukoliko, pak, napadač držeći naš nož izvodi odmah bod svojim nožem treba izvesti neku od eskivaža ili blok a zatim hvatanje i fiksiranje. Nakon toga ključevi pobeđe su u snazi, okretnosti i snalažljivosti rvača ili u udarcima nogu.

c) **Udarci**. Imaju za cilj prvenstveno da traumom zaustave ili skrenu napad napadača. Udarci mogu biti izvedeni ili u ruku naoružanu nožem ili na trup protivnika koji napada. Udarci se mogu izvoditi ne samo nenaoružanom rukom (najčešće) već i naoružanom (lakat) i to kao:

- a) pravolinijski - direkt i to pesnicom ili korenom šake
- b) polukružno - kroše - na unutra, na spolja, odozgo ili odozdo ili laktom.
- c) kružno - iz okreta pesnicom ili laktom.

Udarci se izvode tokom eskiviranja, nakon eskiviranja ili u presretanju protivnikovog napada.

Sva tri tipa odbrana: blokovi, udarci i hvatovi se neutrališu akcijama u kojima se koristi **fintiranje i obilaženje**.

Tako npr. napadač energično i uverljivo naznačava mesto boda i polazi u napad. Napadnuti potpuno siguran da će biti pogođen na naznačeno mesto pokušava da se odbrani blokom, udarcem ili hvatom. Kada je blok izveden, napadač čini obilaženje bloka i nanosi pogodak na suprotnu - otvorenu stranu.

Osnovna odlika napada sa fintiranjem je njegova nepredvidljivost za protivnika. On mora odgovoriti na „napad“ odbranom pošto ako ne odgovori - u iščekivanju obilaženja, može biti pogođen odmah i direktno, a ako odgovori biće opet pogođen pošto je odbranom otvorio drugu tačku svoga tela za indirektni pogodak obilaženjem. Na isti način se fintira i hvat i udarac.

Osim fintiranja, ukoliko se želi taktizirati, veoma je efikasna taktika distancione borbe tj. „kljucanje“ direktno u ruku kojom kolega pokušava hvat, blok ili udarac kada pođe u njihovo izvođenje. Samo jedan pogodak u nenaoružanu šaku gotovo sigurno i u potpunosti dovodi do ozbiljnog narušavanja celokupne koncepcije borbe protivnika.

Odrane nogama

Protivnik koji u borbi koristi i noge je teži za savladavanje pošto uz celu lepezu akcija rukama on izvodi i celu lepezu akcija nogama. S druge strane, noga je duža od ruke naoružane nožem i u tom smislu veoma efikasno može distancom braniti telo. Udarci nogom imaju veliki domet i veliku snagu pa su dosta efikasni. Od protivnika koji u borbi koriste noge treba najčešće očekivati ofanzivnost tj. da oni prvi napadnu ili da na napad odgovore kontranapadom.

Kao i kod odbrane rukama i u odbranama nogama postoji niz akcija koje protivnik može izvesti. Sve možemo podeliti u:

1) **Udarce**. Udarci imaju za cilj da prenesu impulsno veliku kinetičku enegriju pokreta noge na ruku napadača sa nožem ili njegovo telo sa ciljem delimičnog ili potpunog onesposobljavanja za njegovu dalju akciju. Izvode se prednjom ili zadnjom nogom. Ako se udarac nanosi zadnjom nogom onda on ide obično uz osvajanje prostora tj. napredovanje. Jedan od indikatora na osnovu kojih se može videti da li protivnik sprema udarac prednjom ili zadnjom nogom je njegov stav. Ako mu je stav defanzivan tj. težište je na zadnjoj nozi treba očekivati udarac prednjom nogom i obratno ako je ofanzivan.

Kad je reč o prednjoj nozi koriste se: prednji udarac, bočni udarac, gurajući udarac ("direkt"), polukružni udarac, kružni udarac, kontrakružni, sekući udarac. Zadnjom nogom se nanose: svi navedeni + zadnji bočni i zadnji kružni. Za udarce se koriste unutrašnji, spoljašnji brid stopala ili samo stopalo.

Svi udarci se mogu izvoditi kao statički tj. iz mesta i kao dinamički tj. iz pokreta napred, nazad, levo, desno ili skoka.

Udarci u mestu su izuzetne jačine zato što je izvodilac koncentrisan na udarac a ne na osvajanje ili gubljenje prostora.

Udarci uz povlačenje (težište je na zadnjoj nozi) se izvode uz korak, polukorak ili skok nazad ili poluskok nazad. Služe za ometanje posle koga sledi drugi, jači udarac.

Udarci uz napredovanje se rade sa korakom, polukorakom ili skokom napred, ili sam udarac obezbeđuje napredovanje. Težište je napred, vrlo su jaki, služe da se protivniku onemogućí razvoj akcije.

Udarci se najčešće plasiraju u nož **sa strane** ili ruku ukoliko napadač dobro drži distancu a nož mu je postavljen ofanzivno. Ukoliko, pak, napadač sa nožem nije pokretljiv ili nož drži defanzivno treba nakon eskivaže izvoditi udarce u telo (glava, grudi, stomak, noge).

Radi neutralisanja udaraca nogom, kao i kod ruke, treba izbeći svaki kontakt protivnikove noge ne samo sa našom naoružanom rukom ili nožem već i bilo kojim drugim delom tela. Da bi se izbegao udarac nogom potrebno je, kao prvo, dobro držati distancu tj. skloniti se sa pravca njenog dejstva. Ovo se odnosi ne samo na naoružanu ruku i nož već i na telo. Ruka se od ovih udaraca štiti obilascima a telo eskivažama ili naglim skraćenjima distance.

Protivnik koji je plasirao udarac nogom uvek je u njegovim završnim fazama (ukoliko je promašio) otvoren i pod inercijalnom završnicom svoje akcije. To je ujedno i trenutak kada se gotovo bezbedno može plasirati bod ili sečenje na suprotnu stranu od one u kojoj se udarac nogom završava. Ukoliko kolega izvodi udarac nogom tipa „direkt“ najbolja taktika je držanje distance ili eskiviranje u stranu pri čemu se izvode bočni bodovi u potkolenicu ili list opružene noge koja nanosi direkt. Dobra taktika za zaštitu od bočnih odaraca nogom u ruku sa nožem je sklanjanje ruke ali ispod pravca kretanja noge uz postavljanje oštrice sečiva na gore tako da udarac nogom neće samo promašiti već će i za posledicu imati eventualno posekotinu.

2) **Čišćenja**. Veoma često borci koji u borbi koriste noge izvode tzv. „čišćenja“. To su akcije koje imaju za prvenstvenu metu noge i to potkolenice i kolena naoružanog protivnika a sa ciljem da se napadač sa nožem izbaci iz ravnoteže i obori na tlo. Nakon toga obično sledi razoružanje, udarac rukom ili upotreba sopstvenog noža.

Najčešće se izvodi čišćenje po prednjoj nozi i to u kombinaciji sa nekom od akcija rukama. Tako se npr. izvodi ručni blok ili fiksiranje a nakon toga čišćenje.

Sva čišćenja se neutrališu vođenjem distancione borbe uz zadavanje bodova u butinu protivnika koji pokušava čišćenje. Veoma često onaj ko čisti se naginje glavom ili ramenom one noge koja čisti ka napred. Ove tačke su tada laka meta za nož.

Odbrane prebacivanjem

Neki borci u borbi noževima praktikuju često prebacivanje noža iz leve u desnu ruku i obratno. Na ovaj način oni se štite od pokušaja udarca nogom ili hvatanja rukom pošto nož neprestano i neočekivano menja svoje mesto. Tehnika prebacivanja nož iz jedne ruke u drugu ima pun značaj za okolnost u kojoj je protivnik izveo hvat nad naoružanom rukom i preči razoružavanjem. Tada se izvodi prebacivanje noža iz uhvaćene ruke u slobodnu ruku kojom se nakon toga može koristiti nož za bod ili sečenje. Ovo gotovo uvek u potpunosti zbunjuje protivnika.

Odbrane nožem

Iako se nož zbog male dužine sečiva ne koristi za blokove ipak postoje izvesni izuzeci od ovog pravila. Postoje dve vrste blokova nožem. Prva, i češća je kada se sečivom noža blokira podlaktica naoružane ruke napadača - nakon čega se povlačenjem izvodi i njeno sečenje. Druga i ređa je kada se sečivom noža blokira nož napadača. Odbrane nožem od noža se u principu izvode u nuždi i **samo** ako je dužina njegove oštrice veća od 25 cm. Blokovi nožem noža se izvode sredinom sečiva i to isključivo protiv **bodova a ne protiv sečenja** jer je trajektorija noža koji seče teško uočljiva i neuhvatljiva za blok. Za blokove nožem se koriste rapirne odbrane I, XI, II, X, III i IX (levo i desno i gore - dok na dole -

nikad). Sečivo se prilikom izvođenja ovih odbrana može držati vrhom gore ili vrhom na dole.

Blok IX, Albrecht Direr, 1512

Blokovi nožem se izvode samo ukoliko je distanca toliko smanjena da se ušlo u kontaktnu borbu pri čemu su nenaoružane ruke međusobno angažovane a jedan od aktera izvodi bod nožem. No, tada ako onaj ko je izveo blok nožem ne izvede odmah i neki udarac ili čišćenje nogom gotovo je sigurno da će doći do uzajamnog povređivanja. Druga i najčešća akcija u kojoj se izvodi blok nožem je: na napad bodom nožem se izvodi blok nožem uz istovremeno skraćivanje distance i hvatanje nenaoružanom rukom podlakrice naoružane ruke napadača. Nakon toga sledi ili upotreba sopstvenog noža ili udarac i čišćenje nogom.

Ukoliko se u borbi nožem naiđe na nevestog protivnika koji stalno pokušava da koristi blokove nožem i to na nepravilnoj distanci treba izvoditi lažne napade kako bi se nakon njegovog bloka ovaj obišao i izvelo sečenje i bod u naoružanu šaku.

Neka pravila za odbrane od noža

Prvo pravilo. Kao što se napad nožem izvodi prvenstveno kretanjem nogu, tako se i odbrana od napada nožem izvodi prvenstveno pokretom nogama. Suština pariranja svakog napada noža je, dakle, okretnost i pokretljivost koja obezbeđuje održavanje bezbedne distance.

Drugo pravilo. U odbrani, kada na protivnikov napad izvodimo povlačenje ili eskiviranje, to činimo uvek aktivno pokušavajući da istovremeno zadamo bod ili sečenje svojim nožem. Sa svakim korakom nazad ide i pokušaj sečenja ili boda i to najčešće u šaku ili neki drugi deo tela koji je napadač otvorio ili isturio (veoma često glava zbog nagnutog ofanzivnog stava).

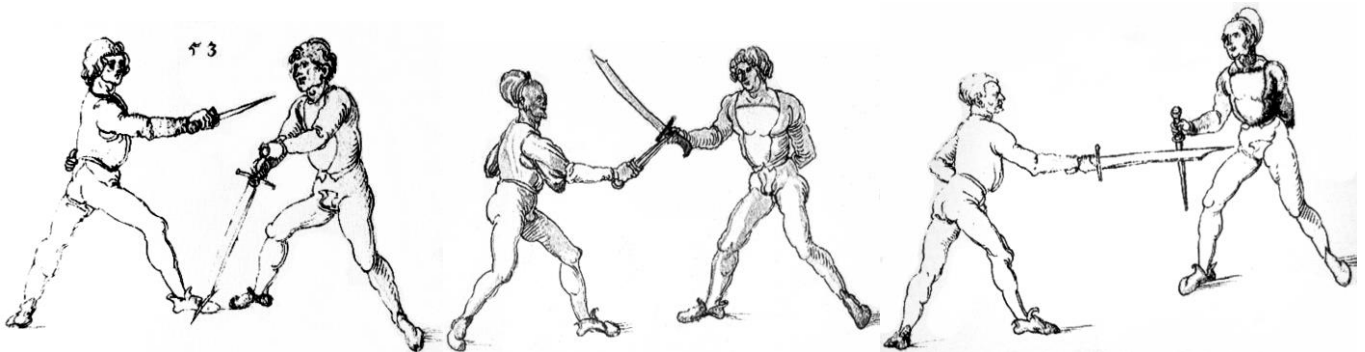
Borba nož – mač

Ovaj tip borbe je bio veoma čest u prošlosti, a u sklopu različitih varijanti duerne borbe. Izvodili su ga prinudno građani ili seljaci protiv vojnika naoružanih mačevima, mačevaoci koji su u borbi ostali bez mača itd.

Ovaj tip borbe se ne zasniva na tehnici već taktici koja se temelji na nekoliko elemenata:

1. Odbrani zasnovanoj na pokretljivosti i eskiviranju uz istovremeno pokušavanje skraćivanja distance.
2. Kontranapadima bodom ili sečenjem na telo ili ruku u trenutku izmaha za sečenje mačem.
3. Blokovima nožem samo ukoliko je napad mačem izveden bodom.

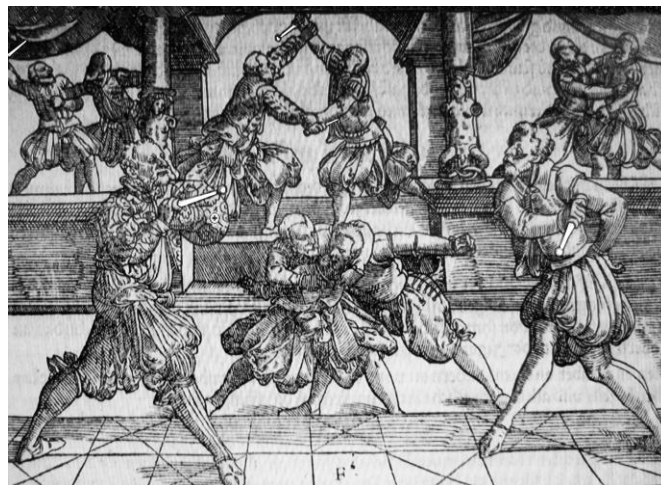
4. Pokušajima da se slobodnom rukom uhvati naoružana ruka mačevaoca i nanese pogodak nožem.

Albrecht Direr, 1512

Slika borbe nožem

Borba se zasniva na maksimalnoj pokretljivosti tela. I dok napadač izvodi razna kretanja nogama u svim pravcima koristeći varke tela i varke nožem kako bi naneo sečenje ili bod onaj ko se brani izvodi razna kretanja u svim pravcima sa mnoštvom eskivaža pri čemu pokušava ne samo da se skloni već i da istovremeno izvede sečenje ili bod po napadaču. Borba, dakle, veoma podseća na mačevanje **tesakom** s tim što se pored pretežnih sečenja koriste često i bodovi.

Nož u položaju za izvođenje boda pravo (levo) i nož u položaju za izvođenje boda sa levo na desno (desno); u pozadini razna fiksiranja naoružane ruke napadača, Majer, 1570

Izloženu sliku borbe noževima dodatno bogati i usložnjava činjenica da zato što se borba izvodi na kratkoj distanci ona je po pravilu vezana i ne samo sa blokovima nožem već i sa udarcima ramenom, pesnicom, laktom, podlakticom, razoružanjima, hvatovima, polugama... tj. udružena sa rvanjem, udarcima nogom i čišćenjima, dakle, duelnom borbom punom grubosti, lukavstva i podvala. U borbi nožem se koristi i mnoštvo prljavih trikova (bodovi u ruku sa nožem, hvatanje noža za sečivo, bacanje noža u protivnika...) ili bacanje zemlje u oči ili priručnih predmeta (stolica) u lice....

